

2. La figura de Jesucrist en el panorama actual

*“Las imágenes llegan
donde nunca llegó la imprenta”*

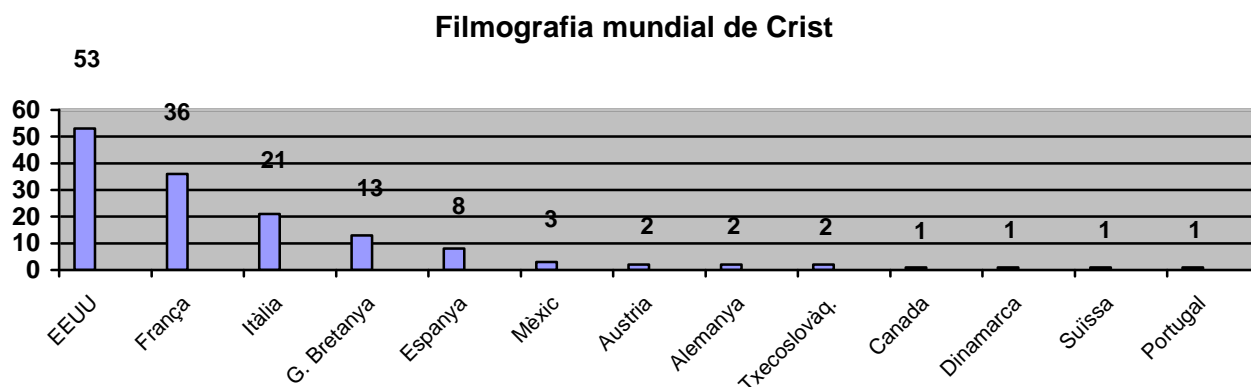
VICENTE BLASCO IBAÑEZ

2.1. La figura de Jesucrist en el panorama de la cinematografía actual

La representació de la Passió de Jesucrist en la pantalla va començar l'any 1897 amb **La Passion du Christ** de Lear a França, i acaba, de moment, l'any 2004 amb **La Pasión de Cristo** de Mel Gibson. A Espanya la representació de la Passió de Jesucrist en el cinema no és massa llarga (són en total 8 films) i a més està molt dilatada. Comença l'any 1918 i la primera cinta que s'enregistra és **Bosquejo Cinematográfico** d'Arturo Carballo i acaba, ara per ara, l'any 1992 amb **El sueño de Cristo** d'Àngel García del Val¹. És sorprenent l'escassetat des pel·lícules sobre un tema tan apassionant i diem que la filmografia és curta per dues raons, una primera perquè de les pel·lícules que analitzarem en aquesta Tesi dues són curtsmetratges, una altra és una coproducció amb Estats Units, un altra és una pel·lícula feta per la televisió valenciana i una quarta és un documental i només les quatre restants són llargmetratges, quatre drames que tenen com excusa argumental la Passió de Jesucrist. La segona raó que ens porta a afirmar que és una filmografia curta (hem quedat que són només 4 les pel·lícules espanyoles) és per una comparació amb altres cinematografies. A Estats Units s'han realitzat 53 films

¹Aquesta pel·lícula és una producció televisiva i tot i que havíem anunciat que les pel·lícules televisives no formarien part de la nostra investigació, ergo, tenint en compte que és un cas especial (per la poca quantitat de films) ens sembla justificada la seva incorporació al llarg del treball.

d'aquest tema, 36 a França², 21 a Itàlia i 13 a Gran Bretanya. Després ja ve Espanya amb 8 films (si els englobem tots) i, finalment, unes filmografies més minses encapçalades per Mèxic que té en el seu haver 3 pel·lícules, la segueixen Àustria, Alemanya i Txecoslovàquia amb 2 i acaben el llistat Canadà, Dinamarca, Suïssa i Portugal amb una sola realització.

Destaquem alguns dels títols més significatius d'aquestes filmografies³:

. de la francesa:

La Passion du Christ (1897) de Lear

Le Christ marchant sur les eaux (1898) de Georges Méliès

La vie et la Passion de Jésus-Christ (1902-03) de Ferdinand Zecca i Lucien Nonguet

La vie et la Passion de Nôtre Seigneur Jésus-Christ (1906) de Victorin Jasset i Alice Guy

Golgotha (1935) de Julien Duvivier

² Entre els films que es van fer a França, especialment els de la Pathé, va intervenir com a fotògraf l'espanyol Segundo De Chomón qui a **La vie et la passion de Jesús-Christ** (1906-07) de Ferdinand Zecca i Lucien Nonguet va utilitzar per primera vegada el "travelling" que després perfeccionaria.

³ La filmografia general la podem trobar en el capítol 7.

. de l'americana:

The Passion Play (1898) de Rich Holloman
From the Manger to the Cross (1912) de Sidney Olcott
The King of the Kings (1927) de Cecil B. De Mille
The King of the Kings (1961) de Nicholas Ray
The Greatest Story Ever Told (1965) de Georges Stevens
Godspell (1973) de David Greene
Jesucrist Superstar (1974) de Norman Jewison
The Last Temptation of Christ (1988) de Martin Scorsese
The Passion of the Christ (2004) de Mel Gibson

. de la italiana:

Christus (1917) de Giulio Antamoro
Il Vangelo secondo Mateo (1964) de Pier Paolo Pasolini
Il Messia (1975) de Roberto Rossellini
Gesù di Nazaret (1977) de Franco Zeffirelli amb co-producció amb Gran Bretanya

Les pel·lícules sobre el tema de la Passió, a Espanya, que analitzarem en aquest treball són les que citem a continuació:

Bosquejo cinematográfico (1918) d' Arturo Carballo
El Judas (1952) d' Ignacio F. Iquino
Cristo (1953) de Margarita Alexandre i Rafael Mª Torrecilla
El beso de Judas (1953) de Rafael Gil
Los Misterios del Rosario (1957) de Joseph Breen Jr. i Fernando Palacios
Cristo (1966) de Santiago Ferrer Bajón
Proceso a Jesús (1973) de José Luis Sáenz de Heredia
El sueño de Cristo (1997) d'Ángel García del Val

Després d'oferir aquesta filmografia la conclusió que trèiem és que el paper adjudicat en el cinema espanyol a la figura de Crist i, concretament a la seva passió, és escàs. En més d'un segle d'història hem aconseguit reunir vuit títols. En una recerca exhaustiva la incidència és, doncs, escassa.

2.2. Repercussions literàries del tractament de la figura de Jesús en el cinema

La bibliografia de cinema acostuma a consistir en biografies d'actors i actrius on la il·lustració constitueix la part fonamental del llibre; així com estudis de realitzadors. Destaca, tanmateix, l'obra bibliogràfica que dona notícies generals sobre el món de l'espectacle, amb crítiques sobre diferents aspectes del cinema. Hi ha força publicació d'anuaris que ofereixen un repàs de la situació del cinema al país que l'edita i proporcionen dades sobre els seus professionals i sobre les pel·lícules estrenades. No falta l'especialització bibliogràfica amb textos que es refereixen a qüestions tècniques, o bé cinema fantàstic, cinema musical, cinema i literatura o cinema històric, per citar-ne alguns exemples.

La majoria dels llibres de la bibliografia espanyola (ho hem comprovat en manejar-la abundantment) quan parlen del tema de la religió en el cinema ho fan en un dels apartats de les històries de cinema en general. Concretament, en les Enciclopèdies de Cinema, ja sigui mundial com espanyol, apareix dins l'apartat de cinema religió, en un afegitó o en un subapartat trobem la història del cinema religió. En parlar de gèneres cinematogràfics Fernando Alonso diu que l'èpic "admite en su entorno el cine histórico, la recreación bíblica o incluso cualquier otra narración de la temática que sea. Se caracteriza por un estilo grandilocuente, profundo, con idea de resaltar valores individuales o sociales

que habrán de quedar grabados en la realidad”⁴. Sánchez Noriega engloba el cinema religiós en el gran gènere del Drama, dins del qual hi ha diferents especialitzacions o subgèneres i ell parla de les biografies de sants, de la mort i el sentit de la vida⁵. Ángel Luis Hueso, per la seva banda, situa el cinema religiós dins el capítol titulat genèricament Cine Histórico⁶ i dins d'un apartat amb el mateix nom parla de grans superproduccions i de De Mille i el colossalisme bíblic⁷.

La bibliografia, tant l'espanyola com la mundial, de cinema religiós és pobre. Ara per ara l'obra, en castellà, que sobresurt en aquesta matèria que estem tractant és *Cine religioso. Filmografía crítica (1986-1959)*, de Carlos Fernández Cuenca, “la obra más completa en esta materia, aún no superada, que da noticia de las películas de temática religiosa (en todos los sentidos) realizadas en todo el mundo a lo largo de la historia del cine. Es en realidad, como indica su subtítulo, una filmografía, con las fichas de 338 películas pero también con un comentario sobre el contenido y un juicio crítico”⁸. La bibliografia es torna més pobre quan ens centrem en el cinema particular de La Passió.

I encara una altra característica, la bibliografia existent, com podem veure a continuació, és quasi tota estrangera, destacant en primer lloc la literatura francesa (recordem que França és bressol del cinema) i dedicada a cinematografia estrangera.

Podem dividir la bibliografia (que tenim completa en el capítol 8), per temes, tot i que alguns dels llibres els trobarem en més d'un dels apartats.

⁴ ALONSO BARAHONA, Fernando: *Obras maestras del cine*. Royal Books. Barcelona. 1994. P.13.

⁵ SÁNCHEZ NORIEGA, José Luis: *Historia del cine. Teoría y géneros cinematográficos, fotografía y televisión*. Alianza Editorial. Madrid. 2002. P. 100.

⁶ HUESO, Ángel Luis: *Los géneros cinematográficos*. Editorial Mensajero. Burgos. 1983.

⁷ HUESO, Ángel : *Historia de los géneros cinematográficos*. Editorial Heraldo. Valladolid. 1976.

⁸ DELGADO CASADO, Juan: *La bibliografía cinematográfica. Aproximación histórica*. Editorial Arco. Madrid. 1993. P. 52.

- **El paper de l'Església davant el cinema**

Són obres que parlen de com l'Església veu el cinema i dels problemes de la fe. Moltes d'elles enumeren les normes i principis doctrinals de l'Església. En la primera part del seu llibre *La Iglesia y el cine*, per exemple, Salvador Canals parla de la doctrina de l'Església i la relació que té amb el cinema. J.L. Díez G. O'Neill a *El cine y los católicos*, inclou l'encíclica de Pius XI, documents pontificis i episcopals, temes de legislació i cases distribuïdores i productores de pel·lícules religioses. Altres obres són una primera presa de contacte o una introducció cristiana davant del setè art, és el cas del llibre *Un católico va al cine* de José M. Pérez Lozano.

- AYFRE, Amédée: *El cine y la fe cristiana*. Casal i Vall. Colección Yo sé – Yo creo. Andorra. 1962.
- BLAZQUEZ CARMONA, Feliciano: *Cine, Radio, Televisión y Prensa a la luz del Derecho Conciliar*. Editorial El Perpetuo Socorro. Madrid. 1965.
- CANALS, Salvador: *La Iglesia y el cine*. Ediciones Rialp. Madrid. 1965.
- DIEZ G. O'Neill, J.L.: *El cine y los católicos*. Aldecoa. Madrid. 1941.
- FORD, Charles: *Le cinéma au service de la foi*. Les petits fils de plon et nourrit. Paris. 1953.
- GALLETTO, Albino: *La chiesa e il cinema*. Centro Cattolico Cinematografico. Roma. 1955.
- MUÑOZ IGLESIAS, Salvador: *La Iglesia ante el cine*. ABC del Cine. Madrid. 1959.
- PÉREZ LOZANO, José M.: *Un católico va al cine*. Juan Flors editors. Barcelona. 1960.
- VV.AA.: *Comunión y progreso. Instrucción pastoral de la Santa Sede sobre los medios de comunicación social*. PPC. Madrid. 1971.

- **Tractament de la fe i la moral en el cinema**

En aquest apartat els llibres observen els problemes morals en el cinema. La cultura ha d'estar al servei de l'home. Les tesis, en aquesta bibliografia, diuen que els films que no serveixin perquè l'home respongui a la veritat, a la societat, són incomplets, ja que no compleixen la seva funció perfeccionadora de l'home total, pel que ha d'estar dirigit i realitzat. La persona és creada a imatge i semblança de Déu, per això l'ésser humà té la dignitat de persona: no és només quelcom sinó algú. D'aquí que sigui necessària una responsable valoració moral. Seguint amb el que dèiem el llibre de Ludmann, per exemple, conté el discurs sobre el "Film Ideal" que el Papa Pius XII va escriure l'any 1955.

- AYFRE, Amédée: *El cine y la fe cristiana*. Editorial Casal i Vall. Andorra. 1962.
- AYFRE, Amédée: *Cinéma et mystère*. Editions du Cerf. Paris. 1969.
- CANALS, Salvador: *La Iglesia y el cine*. Ediciones Rialp. Madrid. 1965.
- CIVARDI, Luigi: *Cine y moral*. Acción Católica Española. Madrid. 1951.
- LUDMANN, René: *Cine, fe y moral*. Ediciones Rialp. Libros de cine. Núm. 10. Madrid. 1962.
- RODRIGUEZ PANIZO, Pedro: *Hacia una teología del cine*. Cuadernos Fe y Secularidad. 2001.

- **La transcendència en el cinema**

Són llibres que fan l'anàlisi de films que alguns directors han realitzat en algun moment de la seva carrera i que es podrien considerar com a obres "espirituals". Parlen de les limitacions del cinema com a vehicle expressiu d'un tema que exigeix una indispensable participació per apropar-se a allò que és sobrenatural. La religiositat expressa aquella actitud humana més o menys

profunda que per si mateixa no està lligada a cap religió, però que d'una manera o altra forma part del ser de tots els homes i dones. La transcendència evoca aquell àmbit que ultrapassa el domini humà.

- AGEL, Henri: *¿El cine tiene alma?*. Ediciones Rialp. Madrid. 1958.
- AGEL, Henri: *El cine y lo sagrado*. Ediciones Rialp. Madrid. 1965.
- BEDOUELLE, Guy: *Du Spirituel dans le cinéma*. Éditions du Cerf. Paris. 1985.
- VV.AA.: *Cinema et Spiritualité*. Edicions OCIC. Bèlgica. 1988.
- VV.AA.: *Qüestions de vida cristiana. Cinema i Transcendència*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Núm. 199-200. 2ª Jornada de cinema i religió a Montserrat. Barcelona. 2000.

- **Pel·lícules religioses en general**

Són obres d'inspiració bíblica i/o del context històric d'un cristianisme incipient. Algunes d'aquestes obres incorporen filmografies de pel·lícules religioses tant de l'Antic com del Nou Testament. Altres fan referència a films no només bíblics sinó religiosos en general com és el cas de Peter Fraser que en la seva obra *Images of the Passion* parla de **La Misión** (1986) de Roland Joffé o **El festín de Babette** (1987) de Gabriel Axel, entre altres.

- AGEL, Henri: *Le visage du Christ a l'écran*. Desclée. Paris. 1985.
- AYFRE, Amédé: *Conversion aux images?* Éditions du Cerf. Paris. 1964.
- BUTLER, Ivan: *Religion in the cinema*. S.A. Barnes. New York. 1969.
- CAMPBELL, Richard H. i PITTS, Michael R.: *The Bible on film*. The Scarecrow Press. Londres. 1981.
- DE ESPAÑA, Rafael: *El peplum. La antigüedad en el cine*. Glénat. Barcelona. 1998.

- FERNANDEZ CUENCA, Carlos: *Cine religioso. Filmografía crítica 1896-1959*. Semana Internacional de cine religioso y de valores humanos. Valladolid. 1960.
- FRASER, Peter: *Images of the Passion. The sacramental Mode in Film*. Flicks Books. Londres. 1998.
- GIL DEL MURO, Eduardo T: *Mis 100 mejores películas del cine religioso*. Editorial Monte Carmelo. Burgos. 1999.
- HENNEBELLE, Guy: *Christianisme et cinéma*. CinéAction. Revue de cinéma et de télévision. Núm. 80. Paris. 1996.
- HOLLOWAY, Ronald: *Beyond the image. Approaches to the religious dimension in the cinema*. Film Oikoumene. Génova. 1977.
- LEPROHON, Pierre: *Les évocations directes de la Passion a Études cinématographiques*. Núm. 10-11. Paris. 1961.
- LORIT: Sergio C.: *Cristianesimo in celluloide. Inchiasta sul cinema*. Città nuova editrice. Roma. 1956.
- LUCANO, Angelo L.: *Cultura e religione nel cinema*. Edizioni Rai Radiotelevisione Italia. Turí. 1975
- MARTIN, Joel W. i OSTWALT, Conrad E.: *Screening the sacred. Religion, Myth, and Ideology in Popular American Film*. Westview Press. Oxford. 1995.
- MARTIN, Thomas M.: *Images and the Imageless. A Study in Religious Consciousness and Film*. Associated University Presses. Londres i Toronto. 1991.
- MAY, John R. i BIRD, Michael: *Religion in Film*. University of Tennessee. Estats Units. 1982.
- SOLOMON: Jon: *Peplum. El mundo antiguo en el cine*. Alianza Editorial. Madrid. 2002.
- VILLAPALOS, Gustavo i SAN MIGUEL, Enrique: *Cine para creer*. Planeta Testimonio. Barcelona. 2002.
- VV.AA.: *La nueva imagen del cine religioso*. Universidad Pontificia de Salamanca. Salamanca. 1998.
- VV.AA.: *Qüestions de vida cristiana*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Núm. 192. 1ª Jornada de cinema i religió a Montserrat. Barcelona. 1998.

- VV.AA: *Une Invention du diable? Cinéma des premiers temps et religion*. Les presses de l'Université Laval. Éditions Payot. Lausanne. 1992.

- **Els capellans en escena**

Són llibres que parlen de films on se'ns mostra la figura del sacerdot "como héroe ejemplarizante (duro y enérgico cuando hace falta pero comprensivo y siempre dispuesto), como agente capaz de solucionar todo tipo de dificultades"⁹.

- AGEL, Henry: *Le prêtre a l'écran*. Éditions du Cerf. Paris. 1959.
- CANALS, Salvador: *El sacerdote en la pantalla a Nuestro tiempo*. Octubre 1958. Núm. 28.

- **Les pel·lícules de la Passió**

Aquest és l'apartat que ocupa el present treball d'investigació. Recull els llibres que es refereixen directament a la Vida, Passió, Mort i Resurrecció de Jesucrist en el cinema. En aquest cas la bibliografia estrangera no esmenta les pel·lícules espanyoles, normalment fan referència als films americans. Derek Elley a *The Epic Film. Myth and History*, destaca les dues versions de **Rey de reyes** (1927 i 1961) de Cecil B. De Mille i Nicholas Ray, respectivament, **El evangelio según san Mateo** (1964) de Pier Paolo Pasolini i **La historia más grande jamás contada** (1965) de George Stevens. Per la seva part, Luigi Gianoli aporta a *Jesús de Nazaret* les notes de tot allò que va recollir en testimoni directe de Zeffirelli (mentre rodava el seu film) i sobre les que va comprovar la biografia de la pel·lícula. Roy Kinnard i Tim Davis fan el mateix a *Divine Images. A History of Jesus on the Screen*, és a dir, fan un recull de pel·lícules, cap d'espanyola, com és habitual, de la Passió des de **The Passion**

⁹ HEREDERO, Carlos: *Las huellas del tiempo. (1951-1961)*. Ediciones Filmoteca de la Generalitat valenciana. Valencia. 1993. P. 194.

Play of Oberammergau (1898) de Henry C. Vincent fins **A Child called Jesus** (1989) de Franco Rossi. De cadascuna en fan una fitxa tècnica i artística, un comentari personal i inclouen fotografies i alguna ressenya de revistes. Pel que fa als autors espanyols o catalans podem dir que també ells es centren en les pel·lícules americanes. José Grau a *¿Jesucristo Superstar?* examina la figura de Jesús que emergeix de les obres de **Godspell** (1973) de David Greene i **Jesucristo Superstar** (1974) de Norman Jewison i intenta veure si correspon a la realitat del Jesús de Natzaret històric, aquell que va trepitjar les terres de Palestina ara fa més de 2000 anys. A *Qüestions de vida cristiana*, núm. 192, Josep M. Caparrós analitza **La última tentación de Cristo** (1988) de Martin Scorsese, Eduard Arumí **Jesucristo Superstar** (1974) de Norman Jewison i Montserrat Claveras examina la figura de Jesucrist en el cinema de tots els temps. No podem deixar d'esmentar que grans directors cinematogràfics com Roberto Rossellini, Carl Theodor Dreyer o Ingmar Bergman parlen del significat religiós i humà de la Passió de Crist tot evocant obres com **La vie et la Passion de Jésus-Christ** (1902-03) de Ferdinand Zecca i Lucien Nonget i fan èmfasi en el misteri de la Passió a *Études cinématographiques. La Passion du Christ comme thème cinématographique*.

Finalment cal esmentar, molt especialment, la Tesi Doctoral de Robert Fred SCHWEITZER anomenada *The biblical Crist in cinema*. El professor de la Universitat de Missouri fa un estudi força aprofundit de diferents pel·lícules de la Passió de Jesucrist, separant aquelles en les que Crist no es veu i aquelles en les que Crist és visible. Aquesta tesi ha estat per nosaltres, entre d'altres obres, llibre de referència.

- AGEL, Henri: *Le visage de Christ a l'écran*. Desclée. Paris. 1985.
- AYFRE, Amedée: *Dios en el cine*. Ediciones Rialp. Madrid. 1958.
- ELLEY, Derek: *The Epic Film. Myth and History*. Routledge and Kegan Paul. Londres. 1984.
- FERNÁNDEZ CUENCA, Carlos: *Cine religioso. Filmografía crítica 1896-1959*. Semana Internacional de Cine Religiosos y de Valores Humanos. Valladolid. 1960.

- GRAU, José: *¿Jesucristo Superstar?* Ediciones Evangélicas Europeas. Barcelona. 1974.
- KINNARD, Roy i DAVIS, Tim: *Divine Images. A History of Jesus on the Screen.* Coral Publishing Group. New York. 1992.
- LÉON-DUFOUR, Xavier: *Jésus-Christ sur l'écran.* Études. Paris. 1965.
- MALONE, Peter: *Movie Christs and Antichrists.* Crossroad. New York. 1990.
- SCHWEITZER, Robert Fred: *The biblical Crist in cinema.* Universitat de Missouri. Columbia. 1971.
- VIGANÓ, Dario Edoardo: *Gesù e la macchina da presa.* Lateran University Press. Roma. 2005.
- VV.AA.: *Études cinématographiques. La Passion du Christ comme thème cinématographique.* Lettres Modernes. Núm. 10-11. Paris. 1961.
- VV.AA.: *Qüestions de vida cristiana.* Publicacions de l'abadia de Montserrat. Núm. 192. 1ª Jornada de cinema i religió a Montserrat. Barcelona. 1998.
- VV.AA.: *Una guía de La Pasión. 100 preguntas para reflexionar sobre la película La Pasión de Cristo.* Editorial Palabra. Madrid. 2004.
- ZEFFIRELLI, Franco: *Todo sobre mí película Jesús de Nazaret.* Editorial Noguer. Barcelona. 1979.

Els llibres que tracten els temes de moral, de fe, de com l'Església veu el cinema són escrits normalment en les dècades dels 50 i 60, just quan a Espanya l'època franquista estava en el seu esplendor i apogeu, quant l'Opus Dei estava assolint força importància i alguns dels seus membres treballant en diversos àmbits de la cultura així com de la política. L'editorial Rialp, impulsada per persones de l'Opus Dei, ha publicat molts llibres (traduccions) sobre aquesta qüestió del cinema i l'Església, la moral, la fe, etc. Aquesta editorial va disminuir el nombre de publicacions d'aquests temes a partir de 1963. S'ha de reconèixer que la dècada dels 50 va ser afortunada en llibres i articles sobre la problemàtica religiosa en el cinema. També la filmografia és àmplia en aquesta dècada.

Curiosament els llibres que tracten el tema de la transcendència en el cinema són molt moderns, els podem datar dels anys 90 fins avui. Per bé que hi ha alguna publicació anterior, sembla que el tema de la transcendència té interès a totes les èpoques i d'una manera particular en els nostres dies encara que un dels trets de la postmodernitat sigui l'intent de destrucció de tota transcendència. No podem dir que avui la humanitat sigui sobretot religiosa. Dotada de la tècnica i la ciència moderna, aquesta, cada cop més, va prescindint de Déu. La negació de Déu no porta només una crisi moral i estètica sinó que com a conseqüència d'aquesta negació, la persona refusa la seva pròpia dignitat, és a dir, no admet el sentit transcendent de la vida.

Els llibres que tracten temes de pel·lícules religioses els podem datar, segons la bibliografia, entre els anys 60 i fins els nostres dies. Així es constata que el fet cristià està ben present en la societat del s. XX i la de començament del s. XXI.

2.3. Reconeixements obtinguts per les pel·lícules religioses

Si fem una visió ràpida de la humanitat, en l'actualitat, podríem afirmar que hi ha una reacció desacralitzant del fet religiós que el posa a un nivell molt baix en les apetències humanes. Tanmateix avui l'home es segueix interrogant en el seu interior sobre el misteri de Déu. No en va una votació feta per *Cinestudio*¹⁰ a diferents directors dóna els següents resultats, en un barem de 20 pel·lícules pel cinema mut i 20 pel cinema sonor:

. en cinema mut la segona millor pel·lícula és la **Pasión y muerte de Juana de Arco** (1928) de Carl Theodor Dreyer i en el lloc número set està **Intolerancia** (1916) de David Ward Griffith.

. en cinema sonor la primera és **Ordet** (1955) de Carl Theodor Dreyer, el segon lloc és **8 y medio** (1962) de Federico Fellini, una pel·lícula de molta preocupació religiosa; el quinzè lloc l'ocupa **El Evangelio según san Mateo**

¹⁰ *Cinestudio*. Núm. 69. Maig de 1968.

(1964) de Pier Paolo Pasolini; en el lloc divuitè **Dies irae** (1943) de Carl Theodor Dreyer, novament, i en el lloc vint **Milagro en Milán** (1950) de Vittorio de Sica.

Miguel Juan Payán en la seva obra publicada l'any 2003 inclou les següents dades:

. que **Ben-Hur** (1959) de William Wyler es va situar, l'any en que es va comercialitzar, en el número 34 d'entre les 100 més taquilleres, en la recaptació en taquilla en el mercat nord-americà.

. que altres films que s'han situat entre els 10 títols més taquillers del mercat americà (Estats Units) en l'any que es van comercialitzar són: **Ben-Hur** (1925) de Fred Niblo en el número 1; **Rey de reyes** (1927) de Cecil B. De Mille en el lloc número 4 i **Rey de reyes** (1961) de Nicholas Ray en el lloc número 8.

Darrerament, **La Pasión de Cristo** (2004) de Mel Gibson s'ha situat entre les 10 pel·lícules més taquilleres de tots els temps i la tercera, entre les de gènere bíblic¹¹.

A manera de pluja cronològica destaquem algunes dades:

1916

Intolerancia de David Wark Griffith va ser en l'any de la seva estrena la pel·lícula més cara.

1925

Ben-Hur de Fred Niblo és considerada la millor pel·lícula segons el *The New York Times*. A més va ser el film més car de l'any.

¹¹ Només superada, de moment, per **Los Diez Mandamientos** (1956) de Cecil B. De Mille i **Ben-Hur** (1959) de William Wyler. Citat per CAPARRÓS, Josep M^a. i BLASI, Ferran a *The Passion of the Christ*, de Mel Gibson a *Temas d'Avui*. Núm. 16. Barcelona. 2004. P. 57.

1927

Rey de reyes de Cecil B. De Mille és considerada la millor pel·lícula segons el *The New York Times*.

1943

Jennifer Jones guanya l'Óscar a la millor actriu pel seu paper de Bernadette a la pel·lícula **La canción de Bernadette** d'Henry King.

1952

Espanya presenta la pel·lícula **El Judas** d'Ignacio F. Iquino al Festival Internacional de Venècia celebrat del 20 d'agost al 12 de setembre.

1953

La revista de cinema *Triunfo* atorga el premi al millor actor espanyol a Antonio Vilar per **El Judas** (1952) d'Ignacio F. Iquino.

1954

Espanya presenta la pel·lícula **El beso de Judas** (1953) de Rafael Gil al Festival Internacional de Venècia celebrat del 22 d'agost al 6 de setembre.

1955

Es declarada d'Interès Nacional la pel·lícula **Marcelino, pan y vino** (1954) de Ladislao Vajda.

1956

Es declarada d'Interès Nacional la pel·lícula **El canto del gallo** (1955) de Rafael Gil.

1957

Són declarades d'Interès Nacional les pel·lícules **Un traje blanco** (1956) de Rafael Gil, **Calabuch** (1956) de Luis García Berlanga, **El maestro** (1957) de Luis Mª Delgado, **Y eligió el infierno** (1957) de César Fernández Ardavín i **La herida luminosa** (1957) de Tulio Demichelli.

1958

Es declarada d'Interès Nacional la pel·lícula **Un ángel pasó por Brooklyn** (1957) de Ladislao Vajda.

1959

Es declarada d'Interès Nacional la pel·lícula **Molokai** (1959) de Luis Lucía.

Ben-Hur (1959) de William Wyler és considerada la millor pel·lícula segons *The New York Times*. Aquest film, a més, guanya onze Òscars: a la millor pel·lícula, al millor director (William Wyler), millor actor principal a Charlton Heston (com a Judà Ben-Hur), al millor actor de repartiment a Hugh Griffith (en el paper de Caid Ilderin), a la millor fotografia en color a Robert L. Surtees, a la millor direcció artística en color a William A. Horning i Edward Carfagno, al so a Franklin Milton, al muntatge a Ralph E. Winters i John D. Dunning, a la música a Miklos Rozsa, al disseny de vestuari en color a Elizabeth Haffenden i als efectes especials a Arnolds Gillespie, Lee Leblanc i Robert R. Hoag.

A la Semana Internacional del Cine Religioso y de Valores Morales de Valladolid, celebrada del 6 al 12 d'abril de 1959 es dóna un diploma a les pel·lícules **El Judas** (1952) de Ignacio F. Iquino, a **Cristo** (1953) de Margarita Alexandre i Rafael Mª Torrecilla i a **Los misterios del Rosario** (1957) de Joseph Breen Jr. i Fernando Palacios.

1962

Són declarades d'Interès Nacional les pel·lícules **Milagro a los cobardes** (1961) de Manuel Mur Oti i **Teresa de Jesús** (1961) de Juan de Orduña.

1964

És la millor pel·lícula segons *The New York Times* **El evangelio según san Mateo** de Pier Paolo Pasolini. A més va tenir tres nominacions a l'Óscar: per millor director artístic, millor vestuari i millor música.

1965

Candidata a l'Óscar en cinc nominacions per millor direcció artística, millor fotografia, millor vestuari, millor efectes especials i millor música a **La historia más grande jamás contada** de George Stevens.

1974

Nomenada a l'Óscar per la millor banda sonora adaptada a André Previn, Herbert Spencer i Andrew Lloyd Weber a **Jesucristo Superstar** de Norman Jewison.

1989

Candidata a l'Óscar al millor director Martin Scorsese per **La última tentación de Cristo**.

2005

Amb tres nominacions va ser candidata a l'Óscar per millor fotografia, millor maquillatge i millor música **La Pasión de Cristo** (2004) de Mel Gibson.

Són significatives les següents dades pel que tenen de diferent amb les anteriorment exposades. Segons Josep Mª Caparrós¹² de les 50 pel·lícules espanyoles de major recaptació a Espanya des de la seva estrena fins el 31 de desembre de 1987 ens trobem que: la número 9 és **Cristóbal Colón, de oficio descubridor** (1982) de Mariano Ozores, la número 20 és **El hijo del cura** (1982) de Mariano Ozores i el 22 el té **La Biblia en pasta** (1984) de Manuel Summers.

El padre Manolo (1966) de Ramón Torrado, ocupa el lloc 13 de les 50 pel·lícules de major nombre d'espectadors a Espanya en aquest mateix període.

¹² CAPARRÓS LERA, José M.: *El cine de la democracia. De la muerte de Franco al "cambio" socialista (1975-1989)*. Editorial Anthropos. Barcelona. 1992. Pp. 414,415 i 419.

L'any 2000 les pel·lícules amb més d'un milió d'espectadors van ser:

El exorcista (1973) de William Friedkin, la 11 de 38, amb 1.974.593 espectadors i 1.322.448.370 d'€ recaptats.

Stigmata (1999) de Rupert Wainright, la 35 de 38, amb 1.156.726 espectadors i 743.566.859 d'€ recaptats.

Año Mariano (2000) de Karra Eljalde, la 24 de 38, amb 1.391.075 espectadors i 903.263.412 d'€ de recaptació.

2.4. Actualitat de la persona de Crist

Certament el tema de la religió en el cinema no està exhaurit, malgrat la secularització de la societat. Seguidament donem fe d'aquesta afirmació.

Del 8 al 13 de juny de 1990 a la Universitat de Laval a Quebec (Canadà) DOMITOR va organitzar un col·loqui internacional sobre el cinema dels primers temps 1895-1915 amb la institució religiosa. Es va titular Premier Colloque International de DOMITOR. First International Conference. En aquest Congrés una de les conferències va ser "La Passion du Christ: un discours, un genre, une forme", i algunes de les versions cinematogràfiques que es van passar van ser **La vie et Passion de Jésus-Christ** (1902-03) de Ferdinand Zecca i Lucien Nonguet; **La vie et la Passion de Nôtre Seigneur Jésus-Christ** (1906) de Victorin Jasset i Alice Guy o **From the Manger to the Cross** (1912) de Sidney Olcott.

A Roma, a finals del 2003, es va celebrar el VII Congrés Internacional¹³ titulat *Jesucristo en el cine. Un canon cinematográfico*, on es van presentar escenes de la darrera passió cinematogràfica, verbigràcia, **La Pasión de Cristo** (2004) de Mel Gibson¹⁴. El cardenal Poupard, president del Consejo Pontificio de la Cultura, que va obrir el Congrés, va insistir en el valor evangelitzador del cinema tot dient "El cine se ha convertido en un vehículo primario e irrenunciable para comunicar, hacer cultura y evangelizar"¹⁵. A la revista virtual Zenit el mateix cardenal desitjava i esperava que el cinema sabés construir una cultura autèntica de la vida i de la dignitat de la persona, així com una civilització del respecte mutu i de la convivència entre les cultures. A Girona es van promoure unes Jornades amb el títol "La passió en el cinema dels orígens i els seus models teatrals" amb F. Massip de la Universitat Rovira i Virgili i A. Montiel de la Universidad Politécnica de Valencia com a ponents.

Barbara Nicolosi creu que el cinema té un gran poder tant com a forma d'art com per la seva utilitat en l'evangelització. Afirma que el moment actual (degut a l'èxit assolit per la pel·lícula **La Pasión de Cristo**, 2004 de Mel Gibson) suposa una gran oportunitat per l'Església que "puede ayudar a la industria del cine a buscar un significado real a realidades como la sexualidad humana, la violencia, el bien y el mal, el significado y la trascendencia de la persona humana o la importancia de la familia, que es lo que el mundo del entretenimiento no les está dando a la audiencia"¹⁶. En aquest sentit volem esmentar el llibre *La vida humana a través del cine* de Consuelo Tomás i Gloria Tomás, on desenvolupen temes d'actualitat a manera d'assaig lligats amb pel·lícules que responen a aquests temes, ensenyant ideals, actituds, detalls que fan possible estimar la vida humana, que ens ajuden a agrair el do de l'existència, l'art de conviure i la felicitat. En la mateixa línia que Nicolesi

¹³ VII Congreso Internacional de Estudios sobre Cine e Iglesia que organitzen anualment a Roma el Consejo Pontificio para la Cultura i el Consejo Pontificio para las Comunicaciones Sociales.

¹⁴ Aquest film no s'havia estrenat, encara, comercialment.

¹⁵ DIEZ BOSCH, Miriam: *La presencia de Jesús en las películas a Catalunya Cristiana*. Barcelona. 25 de desembre de 2003. P. 45.

¹⁶ Nicolosi és directora de l'escola de guionistes cristians a Hollywood i va dir aquestes paraules en el Primer Simposio "La Función Educativa del cine", organitzat per la Universidad Católica San Vicente Mártir de Valencia. Valencia. 17 de maig de 2004.

Krizstof Zanussi creu que els cristians “tienen mucho que aportar al cine”¹⁷. Seguint el mateix argument val a dir que el 21 de gener de 2005 el Sant Pare Joan Pau II va visitar una sala de projecció de cinema de la Fimoteca Vaticana on es vol promoure el diàleg Església-Cinema. I parlant del Papa hem de destacar que el 9 de novembre de 2004 va lliurar el Premi de Las Academias Pontificias al director de cinema italià Ermanno Olmi per haver creat, fa 20 anys, una escola cinematogràfica *Ipotesi cinema* fundada en l'autèntic humanisme, que permet als joves gravar realitats de la seva vida quotidiana per plantejar qüestions reals de la vida, per això el mateix Olmi la considera més que una escola de cinema, una “escola de vida”.

Després de l'estrena de **La Pasión de Cristo** (2004) de Mel Gibson s'ha obert el debat sobre la figura de Jesucrist. El dimecres dia 12 de febrer de 2004 es va presentar, a Barcelona, una ponència dins el Fòrum “Jóvenes, religiosidad y Evangelio” organitzada per l'Instituto Superior de Ciencias Religiosas Don Bosco, amb el títol “La representación de la imagen de Jesús en el cine”. El conferenciant, llicenciat en Teologia i Pedagogia i professor del ISCR Don Bosco de Barcelona, Peio Sánchez, va impartir la conferència en la que posava de manifest que les representacions de Jesús en el cinema han tingut una forta influència en la formació popular de la imatge de Jesús.

El dia 24 d'abril de 2004, al programa Mil·lenium a la segona cadena de Televisión Española es va fer un monogràfic sobre Jesucrist. Van intervenir un capellà catòlic, un filòsof i un jueu en un debat que va prestar força atenció a la pel·lícula de Mel Gibson, de la que es va dir entre d'altres afirmacions que moltes de les pel·lícules de Jesucrist no havien entrat amb força en la veritable història, ans al contrari, aquest film mostra la Passió de Crist tal i com va succeir, presenta els fets exactament com van transcórrer perquè Gibson volia mostrar l'essència del sacrifici.

¹⁷ Primer Simposio “*La Función Educativa del cine*”, organitzat per la Universidad Católica San Vicente Mártir de Valencia. Valencia 17 de maig de 2004.

Esglésies i grups religiosos han promogut el film entre els seus feligresos. A diferents parròquies de Barcelona s'han organitzat conferències sobre el film. Podem esmentar la de la Parròquia de la Concepció en la qual el ponent va ser el Professor Josep Mª Caparrós¹⁸ i on es va fer difusió del llibre que s'ha editat com a reflexió a partir del film: *Una guia de la passió*. L'altra conferència va ser a la Parròquia de Sant Ramon de Penyafort (6 de maig de 2004). En aquesta ocasió els ponents Mn. Josep Mª Turull i Mn. Xavier Morlans, rector i vicari, respectivament, van dissertar sobre la pel·lícula de Gibson tot dient que aquesta història narra les 12 darreres hores de la Passió¹⁹ i advocant que l'aspecte teològic, que no es pot veure en altres films, s'esdevé cada cop que el director utilitza el "flashback".

Val a dir que pràcticament tots els diaris, que s'editen a Barcelona, s'han fet ressò, amb articles diversos, de la recreació fílmica de La Passió segons Gibson. En alguns casos com *El Periódico* li han dedicat gran part del Dominical²⁰. En altres ocasions l'estrena del film ha portat a diferents crítics de cinema a fer dissertacions sobre la figura de Jesucrist en la pantalla²¹. Altres vegades hem llegit articles d'opinió de diferent gust i color polític i religiós²².

En un altre ordre d'espectacles, com cada any a diferents poblacions catalanes s'han representat les passions. Han estat tradicionals escenaris, durant el 2004 i el 2005, el d'Esparraguera, el d'Olesa de Montserrat, el de Cervera o el de Llinars del Vallès.

Voldríem ressenyar la iniciativa de la companyia Valivan que presenta "Jesús Cuencuentos, les titelles al servei de la pastoral infantil". No narren la vida de

¹⁸ Professor titular d'Història Contemporània i Cine de la U.B. Director del Centre d'Investigacions Film-Història.

¹⁹ Mel Gibson i Benedict Fitzgerald prenen com a referència els evangelis i també les visions d'Anne Catherine Emmerich. Les visions d'aquesta monja agustina alemanya (Flamshe, 1774 – Dülmen, 1824), van ser recollides pel poeta Klemens Brentano i publicades el 1833 en el llibre *La dolorosa Pasión de Nuestro Señor Jesucristo de acuerdo a las meditaciones de Anne Catherine Emmerich*.

²⁰ IBORRA, Juan Ramón: *Cine "gore" en nombre de Jesús a El Periódico*. 28.03.04.

²¹ GUBERN, Román: *Jesucristo en la pantalla a El Dominical de El Periódico*. 28.03.04.

²² RAHOLA, Pilar: *Mel Gibson o el cantó fosc de la fe a Avui*. 4.03.04; MIRÓ i ARDEVOL, Josep M^a: *Jueus, cinema i Passió de Jesús a Avui*; CAPARRÓS, Josep M^a: *La mirada del sofriment a El Periódico de Catalunya*. 11.04.04.

Jesús sinó que són un espectacle de tres peces basades en les paràboles de Jesús: "El fill pròdig", "El bon samarità" i "L'ovella perduda". Van començar la fira el mes de febrer de 2004 a diferents escoles del País Basc.

Companyia Valivan representant la paràbola de L'ovella perduda.

La revista virtual Zenit exposava el 9 de setembre de 2004 que l'arquebisbe John P. Foley, President del Consejo Pontificio para las Comunicaciones Sociales, donava el Premi Robert Bresson 2004, en el marc del Festival de Cine de Venècia al director alemany Wim Wenders. En atorgar-li el guardó, l'arquebisbe va explicar que "en el cine de Wenders encontramos muchos momentos meditativos de alta espiritualidad sobre el sentido de la vida, sobre el mal, sobre la muerte, sobre el mas allá". Segons Monsenyor Foley "es importante reconocer el papel de directores de cine, pues pueden tocar el corazón de la gente. "El cine no es sólo diversión, añadió en declaraciones a la emisora pontificia, podría ser también una fuente de reflexión. Creo que Wim Wenders ha realizado esta tarea en sus películas: ha tratado de ser una ocasión de reflexión". Per la seva part Wim Wenders (qui recentment es va llicenciar en Teologia) va reconèixer "la admiración que siente por Robert Bresson porque sus películas fueron creadas con pobreza de medios y creo que la pobreza es uno de los "medios" para vivir el cristianismo".

La Pasión de Cristo (2004) de Mel Gibson²³ s'ha convertit en el film no d'animació més venut en DVD i VHS de tots els temps. Segons informa la 20th Century Fox Home Entertainment s'han venut uns 9 milions de còpies entre els dos formats, superant així la trilogia **El Señor de los Anillos** (2001-2003) de Peter Jackson que, com recorda *The Hollywood Reporter*, tenia el rècord (8 milions de còpies en DVD a EE.UU.) fins el moment²⁴. A més és el film de parla no anglesa més taquiller de la història que ha recaptat només a Estats Units més de 350 milions de dòlars. El pare John Bartunek ha escrit un llibre *Inside the Passion* (Dentro de la Pasión) que és una anàlisi espiritual de l'obra cinematogràfica, que també, s'ha convertit en un "best-seller". La pel·lícula de Gibson ha suposat un fenomen de masses, sense precedents, arreu del món on s'ha projectat. La revista *Forbes*, que és econòmica i publica les llistes de personatges més rics del món, situa en el número 1 dels 100 més prestigiosos a Mel Gibson que ha obtingut 210 milions de dòlars entre el juny de 2003 i el juny de 2004, ha enregirat més de 2 milions de cerques a Internet i 22.000 aparicions als mitjans de comunicació. La revista especialitzada en el món de l'entreteniment *Entertainment Weekly* publica que el líder dins la llista dels artistes més influents del món de l'entreteniment és Gibson.

El 3 de març de 2005 el setmanari *Alfa y Omega* de l'Arxidiòcesi de Madrid va publicar les pel·lícules més guardonades en la desena edició dels premis "Alfa y Omega" al millor cinema de l'any que s'ha decantat, en aquesta ocasió, per pel·lícules que podríem anomenar de redempció. La pel·lícula que relata la redempció per antonomàsia és **La Pasión de Cristo** (2004) de Mel Gibson que va obtenir els premis al millor film estranger, al millor director, a la millor actriu (Maia Morgensten, en el paper de Maria, mare de Jesús), al millor actor (Jim Caviezel, en el paper de Jesucrist), millor fotografia (Caleb Deschanel) i millor pel·lícula sobre el fet cristià. Altres films guanyadors que parlen de la reconstrucció de la persona, de l'esperança i de la possibilitat de l'ésser humà són: **Héctor** (2004) de Gràcia Querejeta; **Los chicos del coro** (2004) de

²³ Aquest film va aconseguir el 27 de febrer de 2005 en l'Acadèmia un Oscar al millor maquillatge. A més estava nomenada per la fotografia i la banda sonora.

²⁴ *Zenit*, "revista on line", 9 de setembre de 2004.

Christophe Barratier; **Los increíbles** (2004) de Brad Bird i **La mejor juventud** (2003) de Marco Tullio Petraglia.

Finalment volem fer esment de la Primera Setmana de Cinema Espiritual que es va fer a Barcelona del 8 al 14 de novembre de 2004, organitzada per la Delegació de Mitjans de Comunicació de l'Arquebisbat de Barcelona i coordinada per Mn. Peio Sánchez. Aquesta setmana "neix com una iniciativa per a promoure el cinema de valors humans i espirituals, procurant fer arribar una experiència de formació i diàleg al públic en general" segons enuncia el cartell. Al voltant de la qüestió es van passar les següents pel·lícules, segons el mateix ordre del programa: **El color del paraíso** (1999) de Majid Majidi; **El camino a casa** (1999) de Zhang Yimou; **La historia verdadera** (1999) de David Lynch; **Hoy empieza todo** (1999) de Bertrand Tavernier; **El abuelo** (1998) de José Luis Garci; **Solas** (1998) de Benito Zambrano; **La ducha** (1999) de Zang Yang; **Ararat** (2002) de Etom Egoyan; **Hijos de un mismo Dios** (2001) de Yurik Bogayevicz i **Los miserables** (1998) de Bill August.

Durant la presentació del cicle monsenyor Enric Planas, director de la Filmoteca Vaticana, va dir que el cinema cristològic pot presentar la història messiànica en sentit literal o a través d'una paràfrasi.

Els sentiments antireligiosos abunden en la cultura contemporània i els mitjans de comunicació, però aquesta no és tota la veritat.

Pel que fa a la música la cançó *Jesús Walks*, un rap de Kanye West pren una direcció religiosa. West, com Gibson, va tenir el rebuig dels executius de la indústria i va haver de produir i promocionar ell mateix la cançó. Després d'aquest esdeveniment altres artistes del rap estan produint cançons amb missatges religiosos.

Un altre producte musical de la nova evangelització que ha assolit molt d'èxit ha estat el vídeo *Crucificándote*, del grup Raindown, especialment una cançó en la que es parla explícitament de Jesucrist i de la relació entre el cantant i el

crucificat. La productora Shineout es va crear a Roma l'any 2003 a rel de les intuïcions de Joan Pau II en la seva *Carta als artistes*.

John Debney, el compositor de la banda sonora de la pel·lícula **La Pasi3n de Cristo** (2004) de Mel Gibson ha ampliat la partitura original a una simfonia per a cor i orquestra que intenta relatar la hist3ria de la passió a trav3s de les estacions del “*Via Crucis*”, a m3s de voler musicar els ideals universals com l'amor, la miseric3rdia, la fe, el sacrifici, la caritat. És una obra que vol subratllar el missatge de bondat i sacrifici de Crist. El mateix compositor desitja que les persones, creients o no, puguin reflexionar sobre el fet que existeix quelcom m3s enll3 d'aquest m3n f3sic.

El juny de 2005 va apar3ixer un v3deo que presenta la figura de Crist titulat *The GodMan* produ3t per la companyia Book of Hope, dedicada a produir llibres basats en la B3blia. L'objectiu 3s narrar la hist3ria de Jes3s, als nens d'aquesta generaci3, destacant els episodis m3s principals, des de la nativitats a la crucifixi3 i resurrecci3. L'any 2004 es va publicar un DVD *The Animated Passion Trilogy*.

Els c3mics s3n una altra 3rea on apareix la religió. La Community Comics LLC s'ha creat per promoure i distribuir histories en les quals la resposta a un m3n farcit de problemes rau en Jesucrist. Sherwin Schwartzrock, artista i dissenyador de c3mics cristians, creu que 3s una manera atractiva de predicar als joves.

Pel que fa a la premsa escrita l'abril de 2005 va apar3ixer *The Son* a Anglaterra, produ3da per Hugh Southon, un reporter convertit al cristianisme. Volia produir un peri3dic bimensual que pos3s a Jes3s en el centre de la societat, que fora, alhora, divertit de llegir i de rellev3ncia respecte a la cultura cultural actual.

Fins i tot el m3n de les models de moda pateix incursions cristianes. Jeff Calenberg, un antic model d'ag3ncia, va crear, el 1984, l'organitzaci3 Models for Christ per donar guia espiritual a les models, per recolzar a qui s'havia de

recuperar de crisis o addiccions, per a animar els seus membres a dedicar temps als pobres i a animar a les models a que no acceptin encàrrecs que els siguin incòmodes per les seves creences religioses.

El març de 2005 l'Associated Press informava que l'any anterior les pel·lícules classificades com PG, a Estats Units (pel·lícules familiars) van generar més ingressos en total que la resta, per primer cop en 20 anys. Les dades van ser fetes públiques per la Asociación de Propietarios de Salas de Cine. La categoria més popular va ser la de pel·lícules PG-13 (no idònies per a nens amb menys de 13 anys).

Poc abans de donar per acabada aquesta Tesi han succeït dos esdeveniments que volem esmentar perquè creiem que formen part del que hem estat dient fins ara.

D'una banda del 2 al 11 de novembre de 2005 es va dur a terme la Segona Setmana de Cinema Espiritual de Barcelona. Enguany el tema era "Les icones de la bondat" i entre altres films s'han pogut veure: **Una película hablada** (2003) de Manuel de Oliveira, **Tres colores: Rojo** (1994) de Krzysztof Kieslowski, **Hombre sin pasado** (2002) de Aki Kaurismäki, **Tierra de abundancia** (2004) de Wim Wenders o **Hotel Rwanda** (2005) de Terry George. D'aquesta Setmana s'ha de destacar que el públic assistent ha estat de 2200 persones a les sessions obertes, mentre que a les sessions per a joves han acudit 2900 joves. Això vol dir que, en tota la setmana de cinema, són més de 5000 les persones que han passat per sala. Moltes d'elles, segons diu l'estadística aplicada, són professionals de l'educació.

D'altra banda amb el tema "Tentación de creer" o "Cómo hacer visible al Invisible" es va celebrar a Roma la IX edició del Festival de Cine Espiritual "Tertio Millennio", del 22 al 27 de novembre de 2005. El Festival va ser organitzat per la revista "Il Cinematografo", òrgan del Ente del Espectáculo que

presideix el sacerdot monsenyor Dario Edoardo Viganò i per altres entitats. El president del Consejo Pontificio para las Comunicaciones Sociales, l'arquebisbe John P. Foley, va dir que abandonar-se a la temptació de creure significa cercar la Veritat i el cinema pot ser un vehicle idoni per fer-nos caminar vers aquest objectiu. Per la seva part el cardenal Paul Poupard, president del Consejo Pontificio de la Cultura va afegir que el cinema es revela com un bon instrument per les seves implicacions socials, pedagògiques i, fins i tot, espirituals, sobre tot de cara a les noves generacions. El setè art, segueix dient monsenyor, té la capacitat de fer possible l'Invisible, de filmar-lo i de donar signes d'esperança, per això s'ha d'afrontar amb valentia, sense temença i amb la gran possibilitat de comunicar valors que posseeix.

Totes aquestes dades no fan més que reflectir que el missatge de Jesucrist continua fascinant en tot el món.

